

PRÒLEG

La ràdio va ser el primer gran mitjà de comunicació de masses que va donar a la veu femenina un protagonisme i una influència social de caràcter inèdit fins aleshores. Durant els anys vint i trenta del segle XX va ser la primera finestra pública, a través de la qual el so de la veu femenina impregnà amb naturalitat la vida quotidiana dels ciutadans. La veu de les primeres locutores i de les can-

tants, escampant-se a través dels altaveus per tot el pati de veïns, atorgà a la dona una presència màgica a les llars de tots els radiooients.

La República va promoure la feminització de la ràdio. El so agut de les veus de joves locutores, procedents d'agrupacions teatrals, cors musicals o entitats cívicoculturals, va acosar a una audiència, cada vegada més nombrosa, la passió per un nou mitjà que havia de contribuir a modernitzar la societat urbana d'una Catalunya que sortia de la dictadura de Primo de Rivera. La dona fou l'eix principal d'una programació femenina i familiar, la primera pedra per fer possible que la ràdio es convertís en un gran mitjà de comunicació. Però també, en igualtat de condicions amb les veus masculines, aquestes joves locutores llegien les notícies, presentaven conferencians, entrevistaven artistes i intel·lectuals, i es convertien en educadores universals, més enllà de l'espai reduït d'escoles i ateneus, en un intent d'acostar la modernitat cultural i científica a totes les audiències.

Sota la dictadura franquista, la ràdio modificà els continguts i retallà la llibertat d'emissió i creació. Però els espais de propaganda, els consultoris sentimentals, la ficció del radioteatre i l'entreteniment continuaren tenint veu femenina. Independentment dels règims polítics i els costums socials, tot i el masclisme que ha definit culturalment la societat catalana durant la major part del segle XX, la dona ha tingut sempre un paper actiu a la ràdio. La ràdio s'ha d'entendre també en clau femenina.

Aquesta obra de la doctora Sílvia Espinosa que l'amable lector té ara a les seves mans és tot un regal, perquè ens lliura de manera molt documentada el mecanisme argumental que ens permet entendre aquesta clau femenina que ha caracteritzat la ràdio des de sempre. *Dones de ràdio* és el resultat d'un gran treball documental, que rescata de l'oblit biografies de locutores que tots hem de conèixer, perquè formen part de la nostra memòria històrica i ens ajuden a entendre millor el que som. L'autora ho ha fet combinant el rigor amb l'amenitat, i el plaer per la descoberta de nous aspectes de la ràdio que enca-

PRÒLEG

ra s'ignoren. Llegint aquesta obra, aprendrem a jutjar millor el paper transcendent d'aquest mitjà en el nostre sistema comunicatiu. I també aprendrem a valorar el paper que la dona ha desenvolupat en aquest espai públic que és la ràdio: sempre darrere d'un micròfon, és cert, però construint notorietat des de la discreció de l'espai invisible de les ones, substituint amb la seva *presència* en el nostre imaginari sonor l'*absència* de molts espais públics que la nostra societat li havia injustament reservat.

Armand Balsebre
Catedràtic de Comunicació Audiovisual i Publicitat
UAB